DEGREE QUANTIFIERS IN NOMINAL AND VERBAL CONTEXT: A ROMANIAN/ENGLISH APPROACH

Laura IONICĂ
University of Piteşti

***Abstract*:** *The present research has in view a short analysis of the degree quantifiers both in nominal and verbal context. Although the class of degree quantifiers is not a homogenous one, still it contains elements with distinct properties. Adjectival degree quantifiers, complex degree quantifiers, degree quantifiers derived from classifier constructions and degree quantifiers derived from degree adverbs are to be analyzed in order to emphasize their multiple possibilities of combination.*

***Keywords*:** *degree quantifiers, nominal and verbal context, degree adverbs*

Cuantificarea este o categorie logică gramaticalizată în limbă prin diverse cuvinte aparţinând la diverse clase lexico-gramaticale: substantive (*cuplu, duzină*) şi numerale (*doi, trei*) care dau informaţii numerice precise; substantive însoţite de un numeral : *un pahar de, un kilogram de*; pronume care dau informaţii în legătură cu raportul parte-întreg: *toţi, câţiva, niciunul*, adjective: *numeros*; adverbe: *mult, puţin.*[1]

Lucrarea prezentă are ca scop analizarea cuantificatorilor graduali şi a posibilităţilor acestora de combinare cu elemente din sistemul nominal şi verbal. În gramatica generativă se poate vorbi de existenţa a două poziţii scalare: una graduală (poziţia *g*) şi una cantitativă (poziţia *q*). Ambele poziţii joacă un rol important atât în sistemul nominal, cât şi verbal, deşi au fost semnalate anumite deosebiri la nivelul fiecărui sistem în parte.

Grade şi cantităţi în sistemul nominal

Substantivele nume de materie (masive) şi cele la plural conţin o poziţie scalară cantitativă, spre deosebire de substantivele numărabile la singular care sunt incompatibile cu această poziţie. Un cuantificator gradual manifestă posibilitatea combinării numai cu un substantiv masiv sau la plural: *multă apă, mulţi studenţi*, dar **multă casă.*

Deosebirea dintre poziţia graduală specifică adjectivelor şi poziţia scalară cantitativă din construcţiile nominale este numai o problema de reprezentare lingvistică, neavând la bază o diferenţă conceptuală între grade şi cantităţi. Un adverb de tipul *teribil* corespunde unei poziţii graduale, iar adjectivul *mult* se combină cu o poziţie cantitativă. Singura diferenţă între un grad şi o cantitate ar fi aceea că gradul este abstract, iar cantitatea este concretă. Astfel, se poate vorbi de un *grad de inteligenţă* şi de o *cantitate de apă* şi nu invers.

În alte contexte este greu de stabilit deosebirea între o poziţie graduală şi una cantitativă. În enunţuri ca: *George are mult noroc în afaceri* şi *George este foarte norocos în afaceri*, diferenţa între cele două propoziţii nu este una conceptuală, ci una sintactică. Substantivul *noroc* din construcţia nominală se combină cu o poziţie cantitativă, iar adjectivul *norocos* corespunde unei poziţii graduale. Cele două valori sunt identice din punct de vedere conceptual, dar diferă sub aspectul reprezentării sintactice.

[1] *GLR I,* Bucureşti, 2005, p.253

BDD-A5525 © 2007 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:17 UTC)

Tipuri de cuantificatori graduali

În studiile de specialitate, unii autori au semnalat caracterul eterogen al clasei cuantificatorilor graduali, deşi aceasta cuprinde elemente cu proprietăți clar distincte. Vor fi analizate, astfel, următoarele clase: *cuantificatorii graduali adjectivali, cuantificatorii graduali complecşi, cuantificatorii graduali derivați din construcțiile cu clasificatori şi cei derivați din adverbele de cuantificare.*

Limba engleză prezintă o anumită tipologie în ceea ce priveşte aceste clase de cuantificatori. Centrele graduale de tipul: *so* (*aşa de, atât de)* şi *too (prea)* care selectează adjective au un rol important fiind compatibile cu cuantificatorii adjectivali de tipul *much / many* (mult/mulți) : *so much, too many.* Cuantificatorii complecşi au la bază un centru gradual şi un cuantificator adjectival încorporat: eng. *more,* fr. *plus*. Construcțiile cu clasificatori conțin de obicei un articol nehotărât : eng, *a lot,* iar ultimul tip de cuantificatori derivă din adverbe graduale precum: *extremely* (extrem), *enormously* (enorm).

Ultima clasă de determinanți implică în matricea lor semantică seme gradual cantitative care indică gradul maxim al unei cantități. [1] La alți determinanți din această serie se observă trecerea din planul cantitativ în planul gradual-calitativ, aprecierea graduală realizându-se prin seme superlative din zona calității: *formidably* (formidabil), *fantastically* (fantastic), *exceedingly* (extraordinar).

Elemetul comun pentru această clasă variată din punct de vedere semantic îl constituie prezența semelor graduale, fie în zona cantității, fie în cea a calității. În cazul suprimării opoziției cantitativ-calitative, are loc transferul determinantului din sfera cantității în cea a calității şi invers: *extraordinar de mult*, dar şi *extraordinar de interesant.*

Cuantificatorii graduali adjectivali

Formele din limba engleză: *how, so, as, too,* cu echivalentele din limba română: *cât de, atât de, prea* au fost analizate de Corver (1990) şi Zwarts (1992) ca centre ale unei construcții graduale care pot fi combinate doar cu adjective sau adverbe. Formulări de tipul : **so sand* sau **to sing as* nu au sens decât prin încorporarea unui adjectiv, enunțurile devenind astfel: *so much sand* şi *to sing as much.* Cuantificatorii graduali adjectivali ataşati unor centre graduale constituie un tip special de adjective care conțin o poziție graduală.

În română, formele: *atât de, cât de, oricât de* fac parte din clasa determinanților cantitativi nedefiniți.'Din punct de vedere semantic aceste determinări redau o apreciere cantitativă nespecificată şi apar în contexte marcate sau nu stilistic sau în construcții exclamative'.[2] *Cât de / Oricât de* exprimă o cantitate nedeterminată, dar considerată ca depăşind o anumită limită, iar din punct de vedere sintactic apar în subordonate concesive: *Oricât de frumos s-ar comporta, tot nu reuşeşte sa mă uimească* sau în relative non-interogative: *A citit cât de bine a putut.*

În construcțiile exclamative, determinanții nedefiniți pot apărea în contexte de superlativ: *Atât de interesant a fost filmul!, Cât de plăcut e să te plimbi!*, iar 'în plan

[1] Dindelegan, G.P., *Sintaxă şi semantică. Clase de cuvinte şi forme gramaticale cu dublă natură,* Bucureşti, 1992, p. 91

[2] Ibidem, p. 103

BDD-A5525 © 2007 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:17 UTC)

stilistic nedeterminarea acestora are ca efect libertatea vorbitorului de a evalua limita cantitativă a aprecierii superlative.'[1]

Cuantificatorii graduali complecşi

În engleză, formele de comparativ *more* şi superlativ *most* ale adjectivului *much* constituie în gramatica generativă clasa cuantificatorilor complecşi, care, comparativ cu cei adjectivali, nu pot fi precedați de un centru gradual. Aceştia diferă de cuvintele graduale pe care le încorporează prin aceea ca pot determina atât verbe, cât şi substantive datorită prezenței construcției graduale. Aşadar, se poate spune *so much sand, to sing as much, more boxes*, în care prezența cuantificatorului adjectival este obligatorie pentru reperarea construcțiilor, comparativ cu formulările **so sand, *to sing as, *boxeser*, unde absența adjectivului generează enunțuri incorecte.

Alegerea unui cuantificator gradual complex în locul unui centru gradual este determinată sintactic. Centrele graduale selectează grupurile adjectivale şi nu pot fi folosite în contextele altor categorii decât atunci când selecția categorială este satisfăcută de prezența unui cuantificator gradual adjectival de tipul lui *much*.

Inserarea lui *much* în construcția *so much sand* poate constitui mijlocul de realizare a cerințelor de selecție ale determinantului *so* (atât de, aşa de), fără să producă vreo schimbare de interpretare.

Construcțiile cu clasificatori

O clasă diferită de cuantificatori graduali implică un tip special de construcție constând dintr-un clasificator şi un articol nehotărât. Un exemplu concludent de clasificator în engleză este *a lot*, echivalentul lui *mult* din română. *A lot* poate fi ataşat atât unui substantiv nenumărabil: *She has got a lot of money to spend – Ea are mulți bani de cheltuit,* cât şi unui substantiv numărabil la plural: *I think a lot of persons will take part in the event- Cred că multe persoane vor participa la eveniment.*

În mod obişnuit, clasificatorii se găsesc exclusiv în contextul unui grup nominal, dar în anumite condiții aceştia pot fi transformați în cuantificatori graduali când indică o cantitate nedeterminată. Acest tip de interpretare implică incompatibilitatea unui clasificator cu un numeral cardinal. Ataşarea numeralului se face doar atunci când *lot* este folosit cu sensul lui de bază *parcel* (pachet, teren, parcelă).

Posibilitatea de a întrebuința un clasificator pentru a exprima o cantitate nedeterminată constituie primul pas în procesul de transformare într-un cuantificator gradual. Clasificatorul se transformă dintr-o expresie care indică o cantitate specifică (de exemplu : *cantitatea dintr-un pachet*), într-una care redă o cantitate nedeterminată mică (*a bit*) sau mare (a lot).

Clasificatorii non-specifici care nu au rol de cuantificatori graduali nu se pot combina cu orice tip de substantiv. Aceştia impun de obicei anumite restricții lexicale, în ceea ce priveşte selecția grupului nominal. Se poate spune: *a lot of students / problems*, dar nu *a mountain / a pile of students.* În română, specificatorul *un munte de* se foloseşte cu sens metaforic şi se poate combina cu un substantiv numărabil, colectiv sau masiv: *un munte de farfurii/datorii/nisip*, având rol cantitativ. În prezența unui substantiv cu trăsătura [+Uman], se trece de la caracterizarea cantitativă la cea calitativă: *un munte de om* (un om cu un aspect fizic impunător).

Un clasificator devine cuantificator gradual dupa parcurgerea mai multor etape. În prima etapă, clasificatorul care îşi pierde sensul concret în anumite contexte selectează un grup nominal şi impune anumite restricții lexicale, iar în a doua etapă

[1] Ibidem, p. 105

BDD-A5525 © 2007 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:17 UTC)

acesta îşi pierde proprietatea de selector categorial putând fi combinat şi cu alte categorii gramaticale.

În engleză, clasificatorii cu cea mai largă frecvență sunt *a lot* şi *a bit*, iar în franceză *un peu* (puțin) este singurul care are forma unui clasificator, deşi *peu* fără articol are rol de cuantificator adjectival.

Adverbele graduale

Limba română dispune de o serie variată de adverbe care implică în matricea lor semantică seme gradual-cantitative de tipul: *excesiv, teribil, enorm, infinit, uimitor, exagerat* etc. Unele dintre ele redau o nuanță negativă : *cumplit, oribil, crunt, jalnic* etc. Trăsătura specifică acestei clase este prezența semelor graduale care introduc determinanții fie în sfera cantității, fie în cea a calității. Ceea ce diferențiază aceste adverbe de clasele menționate anterior este imposibilitatea lor de a acționa drept cuantificatori.

Atât în română, cât şi în engleză, o construcție adverbială de tipul: *enorm de – enormously* poate însoți un adjectiv gradual : *enorm de bucuros – enormously glad*, dar nu poate avea rol de cuantificator într-un context nominal sau verbal. Sunt excluse formulări precum: **enormously bags, *She went enormously to the cinema.*

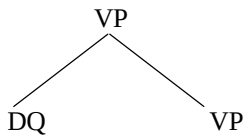
Aşadar, cuantificatorii graduali adjectivali: *much – mult* conțin un centru gradual de tipul: *so* (aşa de, atât de), dând naştere unui cuantificator gradual complex: *so much* (atât de mult, aşa de mult). Odată ce poziția graduală este completă, cuantificatorul gradual complex nu mai poate fi precedat de un alt centru gradual, formulările: **too most* (prea foarte mult) sau **so more* (aşa de mai mult) fiind nereperate.

Construcțiile cu clasificatorul *a lot* nu se poate combina cu un centru gradual, acesta selectând numai un grup adjectival. Ultimul tip de cuantificatori, exemplificați prin: *enorm – enormously, teribil- tremendously* provin din adverbe graduale şi acționează atât în sfera calității, cât şi a cantității.

Cunatificatorii graduali în context verbal

Poziția cuantificatorilor graduali față de GV

Configurația de bază a unui cuantificator gradual adverbial poate fi ilustrată astfel:

în care poziția lineara a cuantificatorului gradual față de grupul verbal este variabilă. În franceză,de exemplu, cuantificatorul *beaucoup* poate fi aşezat liber față de elementele grupului verbal, cu singura observație că nu apare la stânga verbului:

*Tom voit **beaucoup** Alice.*
*Tom **beaucoup** a vu Alice.*
*Tom a **beaucoup** vu Alice.*
*Tom a vu Alice **beaucoup.***

BDD-A5525 © 2007 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:17 UTC)

Cuantificatorul gradual stă întotdeauna la dreapta verbului, precede sau succede obiectul direct şi poate fi plasat fie la dreapta, fie la stânga participiului trecut sau a infinitivului. Nu acelaşi lucru se întâmplă în engleză, unde cuantificatorul gradual este poziționat de cele mai multe ori la dreapta verbului şi a obiectului direct : *She saw her brother a lot.* În română, formele *mult/puțin* beneficiază de aceeaşi poziționare liberă în propoziție, putând fi aşezate imediat după verb sau după verb şi obiectul direct,

Ion o apreciază ***mult*** *pe Maria.*

Ion o apreciază pe Maria ***mult.***

iar în alte contexte, când este vorba de o accentuare, cuantificatorul poate apărea la stânga verbului, mai ales în contextele marcate stilistic.

Mult *o mai apreciază Ion pe Maria!*

Grade şi cantități în context verbal

Substantivele la plural, masivele şi grupurile verbale care implică o interpretare 'masivă' se pot combina cu un cuantificator gradual datorită prezenței unei poziții cantitative care evidențiază proprietatea de referință cumulativă a predicatului, iar substantivele numărabile la singular şi grupurile verbale cu o interpretare de singular conțin o pozitie cantitativă non-graduală. Poziția graduală introdusă de Zwarts (1992) constituie o poziție scalară intrinsecă. Adjectivele graduale de tipul: *friendly* (prietenos) sau *shy* (timid) conțin o poziție graduală care le face compatibile cu un modificator gradual. Dacă cele două poziții graduale nu influențează selecția categorială în cazul cuantificatorilor graduali, pentru grupul verbal situația este diferită. Dovada deosebirii gramaticale între grad şi cantitate este dată de distribuția cuantificatorilor graduali comparativ cu cea a adverbelor de cuantificare.

Adverbele de cuantificare

Acestea au o distribuție mai restrânsă, în comparație cu cuantificatorii graduali, deşi la prima vedere, cele două clase par să aibă înțelesuri apropiate. În engleză, cuantificatorul *more* are o întrebuințare mai largă, față de adverbele de cuantificare care sunt folosite în contexte limitate: *more intelligent, more books*, dar **enormously books, She goes more to the theatre than her brother*, dar * *She goes enormously to the theatre.* Alte adverbe care manifestă acelaşi comportament: *terribly - teribil, outrageously – exagerat, awfully – groaznic* etc.

Se pot observa, astfel, proprietățile de selecție ale adverbelor de cuantificare, acestea putând satura o poziție graduală, spre deosebire de cuantificatorii graduali unde diferența dintre cele două poziții graduale este insesizabilă. Un adjectiv gradual de tipul *fat – gras* conține o poziție graduală şi se poate combina atât cu un centru gradual : *so fat* (atât de gras), *too fat* (prea gras), cât şi cu un adverb de cuantificare: *enormously/ terribly fat* (enorm /teribil de gras). Centrele graduale apar numai în contextul unui adjectiv, iar distribuția lor este condiționată de selecția categorială.

Interpretarea durativă şi iterativă a cuantificatorilor graduali

Formulările: *Tom has slept a lot* (Tom a dormit mult) şi *Tom has visited Mary a lot* (Tom a vizitat-o pe Maria de multe ori), evidențiază cele două aspecte ale acțiunii: durativ şi iterativ. În primul enunț clasificatorul *a lot* corespunde ca sens cuantificatorului adjectival *much*, marcând caracterul durativ al acțiunii, iar în al doilea enunț *a lot* este sinonim cu expresiile: *many times* (de multe ori), *often* (deseori) redând caraterul iterativ al acțiunii. Înainte de a analiza tipurile de iterație din sistemul verbal este necesară o observație legată de comportamentul cuantificatorilor graduali din sistemul nominal.

BDD-A5525 © 2007 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:17 UTC)

În contextul unui substantiv numărabil, cuantificatorul indică numărul obiectelor, iar în cazul unui substantiv masiv, acesta redă cantitatea materiei specificate. În sistemul verbal, interpretarea iterativă şi cea durativă nu constituie trăsături intrinseci ale cuantificatorilor graduali, dar depinde de natura predicatului.

Interpretarea durativă apare în contextul unui predicat cu caracter 'numărabil', iar cea durativă în contextul unui predicat cu caracter'masiv'. În enunțul : *She goes to the theatre a lot* (Ea merge des la teatru) verbul are caracter 'numărabil', iar clasificatorul evaluează numărul ocaziilor în care o persoană a mers la teatru impunând,astfel, o intepretare iterativă, spre deosebire de formularea: *It snowed a lot* (A plouat mult), în care verbul are caracter durativ. Se poate vorbi de o cantitate mică sau mare de ploaie, dar nu de numărul dăților în care a plouat.

Aşadar, în sistemul nominal, cuantificatorii graduali redau numărul obiectelor în cazul unui substantiv numărabil, iar în sistemul verbal interacțiunea cu un verb 'numărabil' atrage după sine o interpretare iterativă. Se stabileşte, astfel, o strânsă legătură între cuantificatorul gradual şi proprietățile numărabil sau nenumărabil specifice numelui sau verbului. Deosebirea dintre interpretarea iterativă şi cea durativă depinde de proprietățile verbului şi nu este rezultatul unei ambiguități lexicale a cuantificatorului gradual.

În general cuantificatorul are o interpretare constantă, contextul fiind cel care impune o analiză diferită. Clasa cuantificatorilor graduali constituie o clasă eterogenă manifestând diverse posibilități de combinare atât în sistemul nominal, cât şi verbal.

Bibliografie

Berry, R., *Determiners and Quantifiers*, Collins Cobuild, 1997;
Bolinger, D.L., *Degree Words*, The Hague, 1972;
Ciompec, G., *Morfosintaxa adverbului românesc*, *Sincronie şi diacronie*, Bucureşti, 1985;
Doetjes, J., *Quantifiers and Selection; One distribution of Quantifying Expressions in French, Dutch and English*, Holland Institute of generative Linguistics, 1965;
Dindelegan, G.P., *Sintaxă şi semantică. Clase de cuvinte şi forme gramaticale cu dublă natură,* Bucureşti, 1992;
Găitănaru, M., *Adjectivul în limba română – structură şi evoluție*, Piteşti, 2002;
Lüder, E., *Procedee de gradație lingvistică*, Iaşi, 1996.

BDD-A5525 © 2007 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:17 UTC)